

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

13. søndag i treenighetstiden – 7. september 2014

Prekentekest: Matt 25, 14-30

Lesetekst I: Sal 92, 2-6, 13-16

Lesetekst II: 1 Kor 12, 4-11

Det doble av fem er ti

Jesus kommer igjen

Når jeg skal tale over en tekst, er det spennende å ta en første gjennomlesning av teksten og se hva som ligger der av prekenpoenger. Noen ganger ligger de lett synlige og venter, andre ganger er det som en må både vri og vende på bibelversene for å finne noe som kan løftes fram til dem som skal lese eller lytte. Det beste er når teksten treffer meg, og jeg selv blir berørt av det jeg skal gi videre til andre. Det dreier seg jo om troen på Jesus og livet med ham.

Lignelsen om talentene handler om forvaltning. Det må være hovedtemaet. Men det handler også om en herre som er lenge borte, før han kommer tilbake. Og det handler om dagen hvor forvalterne kreves til regnskap og om hvor dramatisk forskjellig utfallet er for de to og den ene.

Ser vi på sammenhengen lignelsen står i, blir det tydelig at det er Jesu gjenkomst som er det overordnede fokus. I kapittel 24 og 25 i Matteus-evangeliet underviser Jesus om endetiden, om trengsler og tegn, om det som skal gå foran hans gjenkomst. Det er det som er hovedsaken: Jesus kommer igjen! (24,30). Og når han kommer igjen, skal han holde den endelige dom (25,31 ff). I flere lignelser formaner han disiplene til å være forberedt og våkne inntil han kommer.

På vei mot et mål

Så når vi skal på prekestolen med lignelsen om talentene, må referanserammen - forståelseshorisonten - være Bibelens virkelighetsforståelse. Tiden er ikke en sirkel, intet kretsløp med en uendelighet av gjentakelser. Tiden er en linje, en vei som går mot et mål. Bibelens forståelse av tid og historie holdes ikke oppe av seg selv. At Gud holder tiden i sin hånd (jfr Sal 31,16) og at han styrer historien mot avslutning og nyskaping (Åpb 21,1), må stadig løftes fram i forkynnelse og undervisning. «Kom inn til gleden hos din herre!» lyder det til de to som har forvaltet sine talenter med fortjeneste. «Kast så denne unyttige tjener ut i mørket utenfor» er det siste han fikk høre, som gravde sin talent ned.

Vekt og mynt

En talent var opprinnelig en vektenhet som ble brukt på metaller, og tilsvarte 26-36 kg. På Jesu tid var talent en myntenhet, tilsvarende 6000 drakmer eller denarer. En denar var en vanlig dagslønn, så en dagarbeider ville trenge 20 - 30 år for å tjene verdien av en talent. Rentenivået var høyt på den tid, så å doble verdien av en investering, trengte ikke ta så lang tid. Å grave penger ned, var trygt, men gav ingen avkastning.

At herren først kommer tilbake etter «lang tid», er et motiv vi også ser i kap 24,48 og 25,5. Jesu disipler skal lære at det vil drøye før han kommer tilbake. At den rike herren beskrives som hard, spekulerende og grisk, faller ikke sammen med vårt bilde av Jesus. Historien er full av kulturer hvor noen få høster rikdom av de manges arbeid. Men Jesus er da ikke slik? Nei, men han kaller sine disipler til å arbeide for noe større enn seg selv. De skal bære frukt som varer (Joh 15,16), de skal lede mennesker inn i fellesskap med Jesus.

Alt vi er betrodd

I analogi med ordets vanlige betydning har vi gjerne talt om talentene som nådegaver og utrustning. «Tjen hverandre, hver med den nådegave han har fått, som gode forvaltere over Guds mangfoldige nåde» skriver Peter (1 Pet 4,10; jfr Rom12,3-8; 1 Kor 12,1). Den utrustning Gud har gitt meg, skal jeg bruke. En kristen er en disippel, og en disippel følger sin mester ut i tjeneste.

Men talent betyr også penger og materielle ressurser, og vi bør derfor utvide forvalterperspektivet til å omfatte alt vi er betrodd av tid, krefter og ressurser. Alt er «Guds mangfoldige nåde», og jeg skal ved veis ende stå til regnskap for hvordan jeg har forvaltet det jeg er betrodd, mye eller lite.

Anerkjennelse og ansvarlighet

Hvordan skal vi forkynne denne lignelsen om talentene? Kanskje kan vi starte med å si at dette er en dag for å bli anerkjent og verdsatt? I det å bli krevd til regnskap ligger jo å bli holdt ansvarlig. Og nettopp det å kunne holdes ansvarlig, er en grunnleggende del av vårt menneskeverd. Ingen andre skapninger holdes ansvarlige, bare vi. Så verdifulle er vi i Guds øyne.

En annen innfallsvinkel er å gi jordnære og gjenkjennbare eksempler på talenter som vi har, og på hva det vil si å forvalte dem i hverdagens tro og tjeneste. Talenter er jo ikke først og fremst til søndagsbruk! Guds gaver er ikke lagervare. De skal i bruk. Det gjelder både nådegaver, tid og materielle ressurser.

Hvordan anvende talen om regnskapsdagen og evighetsperspektivet? Ikke helt enkelt, men jeg vil forsøke å si noe om ansvar og tid. Ansvar forsvinner ikke med tiden. Ansvar overfor Gud forvitrer like lite som min verdi i Hans øyne. Gud ser fram til den dagen han kan ønske meg velkommen inn til gleden hos Ham. Han har gjort alt for at det skal bli en god dag. Den gleden sprenger tidens grenser.

Jesus åpner døren

Og også på denne søndagen må det forkynnes at det er Jesu frelsesverk - og ikke mine fortjenester - som åpner døren til det store gjestebudet. God avkastning på talentene frelser meg ikke. Men min forvaltning vitner om at jeg er en disippel som bærer evangeliets frukt: Glad tjeneste og etterfølgelse av Jesus. Den siste av de tre tjenerne hadde bare tanken festet på herrens strenghet. Herrens godhet var han ikke berørt av. Derfor gikk det evig galt.

Klarer vi å tale enkelt om så alvorlige saker? Og makter vi å løfte fram evangeliets gave uten at det toner ned etterfølgelsens oppgave? - Jeg tror det går an. Og jeg vil be Gud om at jeg selv berøres av det som jeg skal bære fram til andre. Det går gjerne best da.

Svein Granerud

Cand.theol. og ordinert prest. Leder av Misjons- og fellesskapsavdeling, Normisjon Norge. Medlem av Israelsmisjonens landsstyre.
svein.granerud@normisjon.no